

Žádný strom neroste do nebe, ani ten okrašlovací 5

Události kolem grantové „Revitalizace prameniště Běchovického potoka“ nabraly časně z jara vysoké tempo. Na pozemcích MČ je náhle vybudovaná tůň (ne tůňky, jak bylo původně avizováno), v jejím okolí jsou sázeny stromy. Bude to určitě hezké místo. V újezdském muzeu proběhla výstava o vodě (ovšem bez 1000 ks katalogů a dalších věcí, o kterých se praví v grantové žádosti) a byla z části věnovaná i projektu revitalizace prameniště. A tady už pozorný člověk musel zbystřit. Nadpis článku popisující ve vitrině projekt totiž zní „Založení polního mokřadu v nivě Běchovického potoka“!! Pecka, překvapení. Dostat však kloudnou odpověď od zástupců Újezdského STROMU (dále jen ÚS), proč nazvali grantový projekt revitalizací prameniště, když ve skutečnosti zakládají polní mokřad v nivě potoka, se nám na výstavě nepodařilo. Místo toho jsme byli z výstavy pí Kazdovou, manželkou místostarosty Roušara, vulgárně vyhazováni, a dokonce nám vyhrožovala fyzickou inzultací a zabitím. Ano, čtete dobře. Na leccos jsme v politice zvyklí, ale tohle bylo i na nás hodně. Podle místostarosty Roušara je však, jak pravil na výstavě, veškeré naše pochybování kolem podivného projektu směšné. Pokusím se tedy některé věci vysvětlit trochu podrobněji.

Nelze pustit ze zřetele, že po 3 letech bude celý projekt předán městské části. A ta se o dílo bude muset starat. Otázkou ale je jak. Když pomínu trvalou finanční zátěž, doposud zástupci ÚS nijak nenastíněnou, tak přístup k obecním pozemkům je možný pouze přes soukromé pozemky - obdělávané pole. Jakákoliv vstřícnost vlastníků se může kdykoliv změnit, nemluvě o zákonném vyloučení volného průchodu přes ornou půdu a v podstatě nemožnosti přístupu s nějakou technikou. Nestojí tedy za umanutým prosazováním projektu spíše nějaký osobní, politický zájem, či zelená ideologie?

Zelená ideologie

Ta se dala vycítit ze slov koordinátorky projektu Zity Kazdové v roce 2016 při naučné vycházce jihem Újezda nad Lesy. Podle Zeměměřičského úřadu se v základní bázi geografických dat (tzv. ZABAGED) u Zaříčanské nenachází žádný pramen. Je zde pouze evidovaný počátek meliorační strouhy, klasifikované jako občasný vodní tok. Ten byl na základě laserového snímkování nedávno dokonce zkrácen o plných 5 metrů. A nad jeho „prameništěm“ se o minulý režim otřela pí Kazdová s tím, že smutný pramen, rozuměj v podstatě nepramenící, je takový v důsledku toho, jak se k vodě minulý režim choval. Pro pána, pomyslel jsem si, zase za vše můžou rudí komunisti a vše napravit uvědomělá, pro změnu zelená aktivistka s jediným správným výkladem světa. Přestože jsem si s minulým režimem leccos užil, musím konstatovat, že pí Kazdová nemá pravdu. Velmi rozsáhlé meliorační práce probíhaly v lokalitě opakovaně minimálně již od 20. let minulého století. Prohlubovány a vytvářeny byly škarpy, vodoteče, meliorační strouhy, což umožnilo i vybudování Újezdského rybníka, resp. koupaliště. Meliorační zásahy pak pokračovaly s různými přestávkami až do 70. let, kdy byla vybudována vodoteč podél jižní části Újezda k odvádění vody z celé východní oblasti a hřbitova do Újezdského rybníka. Přestože se tedy v oblasti s vodou pracovalo za různých režimů, jakýkoliv záznam o nějakém pobočném prameništi (jak jej ÚS uvádí ve své grantové žádosti) jsme doposud nikde neobjevili.

Děláme pokusy - vývěř

Snažili jsme se tedy amatérsky zjistit,

zda přece jen zde není nějaké nové prameniště. Podle ČSN totiž musí jít o tzv. vodní vývěř, tedy vodu vlastní silou deroucí se na povrch. Ta postupně odplaví veškerý bahnitý nános a vznikne malá stružka, která by mohla být za určitých okolností patrná i za zimních měsíců, když svým tokem rozpouští sníh, nebo dělá například ledové jazyky. Naše pozorování samozřejmě nemohlo být tak dokonalé, každodenní, ale nic z popsaného jsme neobjevili. Nemohli jsme tedy jít ani opačným směrem proti toku a s pomocí lopat najít vývěř.

Utonutí důkazů

V současnosti už je ale tato pátrací cesta zcela ztracena. Rozhrnutím zeminy a vytvořením tůň je případné prameniště ukryto kdesi v „hlubinách“. Důkaz vývěru, který jsme od ÚS požadovali, tak zmizel. Šikovní utopení. Pokud ovšem ale pobočný pramen vůbec kdy existoval. Jestli ano, ÚS zazlívám, že namísto skutečné revitalizace prameniště, jeho vyčištění, zpřístupnění, obnovení, nalezení pramínků v dolní vrstvě, ze které proudí voda atd. de facto pramennou část úplně zničil.

Teplota

Existenci pramene jsme zkoušeli potvrdit občasným změřením teploty vody. Je to celkem jednoduché. Pokud nejde o nějaké vřídlo, tak podzemní pramenitá voda bude v místě vývěru dost studená. No ale nikde žádná v loužích na poli taková nabyla. Snad ani nemá smysl psát, že teplota byla vhodná spíše ke koupání. Ale pravda, bylo to v létě a na začátku podzimu a zřejmě se nám podařilo změřit jen vodu dešťovou, která před tím přitekla z výše položené, prohráté ornice.

Kondenzace plynů

Vyzkoušeli jsme i metodu kondenzování plynů na povrchu kamenů, které v místě prameniště mají vlhkou horní část i v letních pařácích. Zkrátím to. Kameny byly suché. Ani tato metoda nepotvrdila existenci prameniště.

(Jen ve zkratce a zjednodušeně pro vysvětlení. Spodní koloběh vody začíná prosakováním vody za postupného filtrování a pročišťování, až klesne do bodu úvrati. V něm se voda změní v plyn a ty stoupají vzhůru. V určitém místě se plyn zase spojí a vznikne čistá voda – dokonalé rozpouštědlo, které do sebe vtahuje okolní látky. Podle nich je pak pramen obyčejný, nebo třeba nasycený minerály – léčivý. A pod tlakem hromadících plynů i geologického uspořádání začne voda vyvěrat na povrch a kameny v blízkosti vývěru zvlhnou.)

Velký třesk

Zkoušeli jsme i metody skoro vypadající až alchymisticky. Jeden z plynů totiž bude i metan. Na povrchu nepochybně v malé koncentraci, ale i tak jsme testovali možnost vznícení, nebo spíše jiskření. Škrtali jsme a škrtali, ale neúspěšně.

Ranní budiček

Ani pozorování ranní mlhy nepřineslo důkaz o stoupajících plynech a jejím jiném zabarvení v místě prameniště.

Závěr z pokusů v terénu

Podle našeho pozorování tak pobočné prameniště skutečně neexistuje. I proto nakonec neexistuje ani žádný dokument, který by jeho existenci potvrdzoval. Jedná se jistě pouze o nahromaděnou dešťovou vodu protékající polem směrem dolů melioračními rourami.

Pramínky

Nicméně ÚS v grantové žádosti tvrdí, že „přidatné pramínky (pobočné prameniště) se sbírají na svažitém poli pod kopcem Skalky s maximem na pozemcích v majetku MČ P21 – Újezd nad Lesy“. Tak sláva. ÚS ví ještě o pramínkách pod kopce Skalky. Tak teď už jenom, aby veřejnosti ukázal místo kde a kolik jich je a my z objevených pramenů rádi uděláme reportáž. Akorát je ale pořád nutné mít na paměti

význam slova meliorace – odvodnění. V našem případě to znamená, že jakákoliv voda v poli je regulovaně odváděna rourami do meliorační strouhy – koryta potoka. Vzhledem k dlouhodobě zanedbané péči o stavbu meliorační soustavy (porušení vodního zákona č. 254/2001 Sb. a vyhlášky MZČR 225/2002 Sb. ze strany ÚMČ a dočasného nájemce) je zcela na místě uvažovat o jejím ucpání a proražení těžkou zemědělskou technikou. Vznik louží v dolní části pole je pak zcela pochopitelný.

Záplavy a revitalizace

Grant má řešit záplavové situace přírodě blízkým způsobem a revitalizaci pobočných pramenů, na jejichž prokázání ale stále čekáme. Podívejme se nyní na řešení záplav.

Prasečí ročníště

Podle hydrotechnické mapy v generelu toku je aktivní záplavová zóna s výskytem 100leté vody pouze níže na levém břehu v poli. Je to místo, které někteří velmi dobře znají. Zde mívají dostaveníčko divoká prasata a libují si v bahně. Nepochybuji o tom, že až objeví tůňku jen asi půl kilometru zpět po toku, zamilují si ji i s celým okolím. V Újezdě tak vzniknou první bahenní lázně pro prasata.

Biologická meliorace

Celá oblast obecních pozemků má být podle grantové žádosti osázena stromy, které mají zadržovat vodu. To se člověk ale musí smát. V projektu je uvedeno, že má jít o výsadbu 40 stromů (toto číslo ale ÚS neustále mění, což jen ukazuje na diletantsky, ale dost možná i záměrně diletantsky zpracovaný materiál od samého počátku).

Pokud dojde k zalesnění, neboť 40 stromů není jen nějakým krajinným prvkem, začne v oblasti fungovat ještě tzv. biologická meliorace. A ta tu potrubní časem úplně zničí kořenový systém. Avšak Úřad MČ, zastoupený RMČ, místo aby stavbu chránil, odsouhlasí usnesením RMČ91/1681/14 projekt pomatené „revitalizace“ v předložené podobě a doporučí čerpání grantů z magistrátu. Tím zlomí ideologicky hůl nad meliorační stavbou na obecních pozemcích a dopustí porušení vodního zákona. A nejen to. MČ se tím zrekla příjmů z hospodaření na zemědělské půdě a je téměř jisté, že časem dojde kořenovým systémem k dalšímu poničení, resp. zhroutení dalších částí meliorační soustavy. Nepochybně se tím ale ztíží hospodaření i okolním vlastníkům zemědělské půdy z důvodu možného zvýšení zamokření. Zde je proto nutné vědět, že ono usnesení je z doby, kdy byl starostou pan Roušar, manžel pí Kazdové, koordinátorky projektu. Kruh ideologického řádění radničně zeleného šilenství se tím letos na jaře právě uzavřel.

Zemědělský půdní fond

Orná půda je základním přírodním

bohatstvím naší země zabezpečující základní výživu obyvatel a produkční funkce půdy je chráněna zákonem č. 334/1992 Sb. Předmetné obecní pozemky patří do II. třídy, tedy do kategorie nejvyššího stupně ochrany. Vybudování mokřadu bez předchozího vyjmutí ze zemědělského půdního fondu bylo jednoznačně v rozporu se zákonem na ochranu zemědělské půdy a užívání půdy k nezemědělským účelům je zcela zřetelně v uvedeném zákoně výslovně zakázáno. Že ale není něco v pořádku, cítí už zřejmě i úředníci na ÚMČ. Dotázal jsem se (14. 5. 2017), kdy a za jakých okolností bylo provedeno vyjmutí obecních pozemků z půdního zemědělského fondu. Už tomu bude skoro měsíc (11. 6. 2017) a je naprosté ticho. Stejně tak na opakovaný dotaz ze dne 4. 6. 2017). Nulová reakce. Zemědělská půda je prostě zdrojem obživy a zelená ideologie nikoho opravdu nenasytí.

Rybáři

Celý projekt je zdánlivě daleko od Újezského rybníka a zřejmě proto nechává v klidu i místní rybáře. Ale zkuste si ukázat jeden příklad. 40 stromů bude nejen zadržovat vodu, ale jak porostou, budou i více a více žíznit. A v letních měsících voda korytem Běchovického potoka ani neteče. Když zaprší, situace se sicelepší, ale jde pořád o malý tok. Až delší a vydatné pršení přinese do koryta vodu. Jenomže. Vzrostlý strom o objemu koruny například cca 2000 m³ vypaří denně cca 500 litrů vody. Ano, čtete dobře. Takže nějakých 20.000 litrů vody již do rybníka z údajného pobočného prameniště denně neodteče, ale vypaří se. Ale to není všechno. Cílem biologické meliorace je zadržet vodu v mokřadu, což je sama o sobě spíše nesmyslná, šílená kombinace. Nicméně jednoduchým výpočtem dojdeme k alarmujícím číslům pro rybáře. Průměrný roční průtok Běchovického potoka je v ústí do Rokytky 2 litry za sekundu (s třídou přesnosti III – jiná k dispozici není). Ale to je již obohacen o Blatovský potok a přítok z čističky. A dále ještě o 3-5 přítoků různé síly i kolísavosti a splachy z okolní krajiny. Reálně tak lze uvažovat

o dlouhodobém průměrném průtoku sotva půl litru za sekundu. A jsme u jádra pudla. Za den může jít o průměrnou hodnotu přítoku 43 tis. litrů vody. Tedy již tak slabý přítok do rybníka se může ještě snížit na polovinu.

Pak si kupte rybu

Pro pochopení tohoto odstavce je třeba vědět, že mokřad při nadbytku vody tuto zadržuje, při nedostatku naopak upouští. Takže čím lépe bude fungovat popsany vodní systém biologické meliorace kombinovaný s funkcí zadržování a upouštění vody z mokřadu, tím hůře pro rybáře. Představte si tři situace.

Je sucho, vody málo. Voda do Újezského rybníka žádná neteče a tu zadržovanou v mokřadu spolehlivě vypijí žíznivé stromy. Doba bez vody pro rybník se tak prodlouží. Chvilími je sucho, chvilími prší. Mokřad bude oscilovat kolem bodu zadržování a upouštění vody, stromy si ale vezmou svoji dávku. Občas tedy něco málo šplouchne do rybníka, ale bude to spíše méně žádoucí koktejl vody, hnojiv a pesticidů.

Vody je hodně, ale mokřad jí také hodně zadrží a stromy mu v tom ještě pomůžou. Do rybníka doteče méně vody, než bylo doposud v takové situaci obvyklé, a proto i v tomto případě bude zředění vody s hnojivy a pesticidy nižší, než bylo doposud obvyklé.

Je sice pravda, že kvalita vody v Běchovickém potoku znečišťovaná zemědělskou činností se zlepšuje, ale nikdy nebude jenom obyčejnou vodou. Snížení přítoku (zředění) však nejspíše povede k zvýšenému přemnožení fytoplanktonu, negativnímu ovlivnění samočištění, snížení kyslíku zejména u dna, k narušení funkcí hormonů ryb, (pokud se takové ryby dostanou do potravinového řetězce, tak i u lidí), jejich intoxikaci a vymírání.

V tuto chvíli asi není nikdo schopen spočítat, jaké je kritické minimum přítoku do rybníka, aby k popsanému nedocházelo, ale chci upozornit na to, že řešení problémů na východní straně od Staroujezské přesune nejspíše v jiné formě problémy do rybníka na straně západní. A jelikož rybník není přirozeným produktem přírody, může klidně stát zelené ideologii v cestě...

Závěr

ÚS jsem minimálně 2x vyzval, informoval, že se může vyjádřit v našem magazínu. Nabídka je i ve video záznamu z jednání zastupitelstva, kde jsem ji veřejně učinil předsedovi ÚS panu zastupiteli Hartmanovi. Ale odmítl.

Bylo by tedy fajn, kdyby ÚS zveřejnil kdekoliv své stanovisko a uvedl, v čem se v článcích mýlíme, co není pravda a proč. Nikdo přece není dokonalý, vše nemusí být jenom černé a bílé, dokonale bezchybné či neustále chybující, ale i z odstínu šedi lze poznat směr pravdy, nebo lži, v tomto případě možná ideologie zeleného šilenství, politiky, osobního zájmu...

Petr Duchek